

«АСТАНА МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ» АҚ
Ортопедиялық және балалар
стоматологиясы кафедрасы

**Тіс қатарлары ақауларының жіктемесі.
Алынбайтын көпір тәрізді протездерді
қолдануға арналған көрсетілімдер**

Мақсаты:

1. «Ақау» терминіне жалпы түсініктеме беру
2. Тіс қатарларының ақауларының жіктелуі

Тіс қатарлары ақауларының негізгі белгілері

- Тіс қатарының біркелкілігінің бұзылуы.
- Тіс қатарының екі топқа бөлінуі—жұмыс істейтін және істемейтін.
- Қалған тістер парадонтының қызметтік зорығуы.
- Тіс қатарының окклюзиялық беткейінің ауытқуы.
- Шайнау және сөйлеу қызметінің бұзылуы.
- Тістерді жоғалтуына байланысты шықшыт буынындағы өзгерістердің пайда болуы.
- Шайнау бұлшық еттерінің қызметінің бұзылуы.
- Эстетикалық кемшіліктердің пайда болуы.

- Тіс қатарлары ақауларының «Kennedy»-бойынша жіктелуі
- 1-ші сынып. Тіс қатарының екі жақты ақауы (азу тістерінің жоқтығы)
- 2-ші сынып. Тіс қатарының бір жақты ақауы (бір жақ азу тістерінің жоқтығы)
- 3-ші сынып. Тіс қатарының бір жақты немесе екі жақты шектелген ақауы (азу тістерінің жоқтығы)
- 4-ші сынып. Алдыңғы тістердің болмауы

Кеннеди бойынша тіс қатарларының ақаулары

1 сынып 2 сынып 3 сынып 4 сынып

1-ші сынып. Тіс қатарының екі жақты ақауы (азу тістерінің жоқтығы)

2-ші сынып. Тіс қатарының бір жақты ақауы (бір жақ азу тістерінің жоқтығы)

3-ші сынып. Тіс қатарының бір жақты немесе екі жақты шектелген ақауы (азу тістерінің жоқтығы)

4-ші сынып. Алдыңғы тістердің болмауы

Е.И. Гаврилов бойынша тіс қатарларының ақауларының жіктелуі:

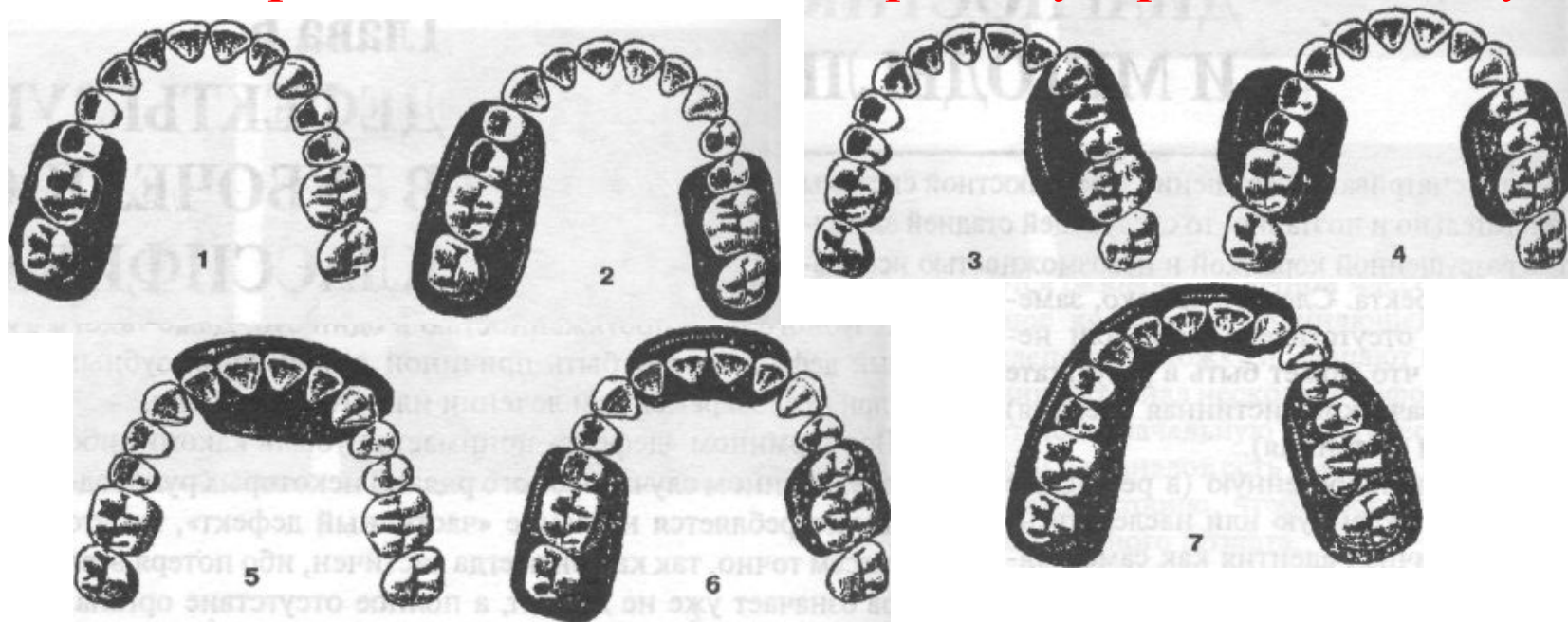
1 — Тіс қатарының бір және екі жақты азу тістерінің болмауы;

2 – Тіс қатарының шектелген бір және екі жақты азу тістерінің немесе алдыңғы тістердің болмауы;

3 – біріктірілген ақаулар;

4 – бір тісі қалған тіссіз жақ;

Е.И. Гаврилов бойынша тіс қатары ақауларының жіктелуі.

- 1 — бір жақты соңғы ақау (соңғы тістердің жоқтығы);
- 2 — екі жақты соңғы тістердің жоқтығы;
- 3 - бір жақты шектелген азу тістердің жоқтығы;
- 4 - екі жақты шектелген азу тістердің жоқтығы;
- 5 - шектелген алдыңғы тістердің жоқтығы;
- 6 – біріктірілген ақаулар;
- 7 – жақтың бір тісі қалған ақауы;

Applegate (1954) Кеннедидің тіс қатары ақауын жіктеуін қолдану үшін оны 8 ережемен толықтырған

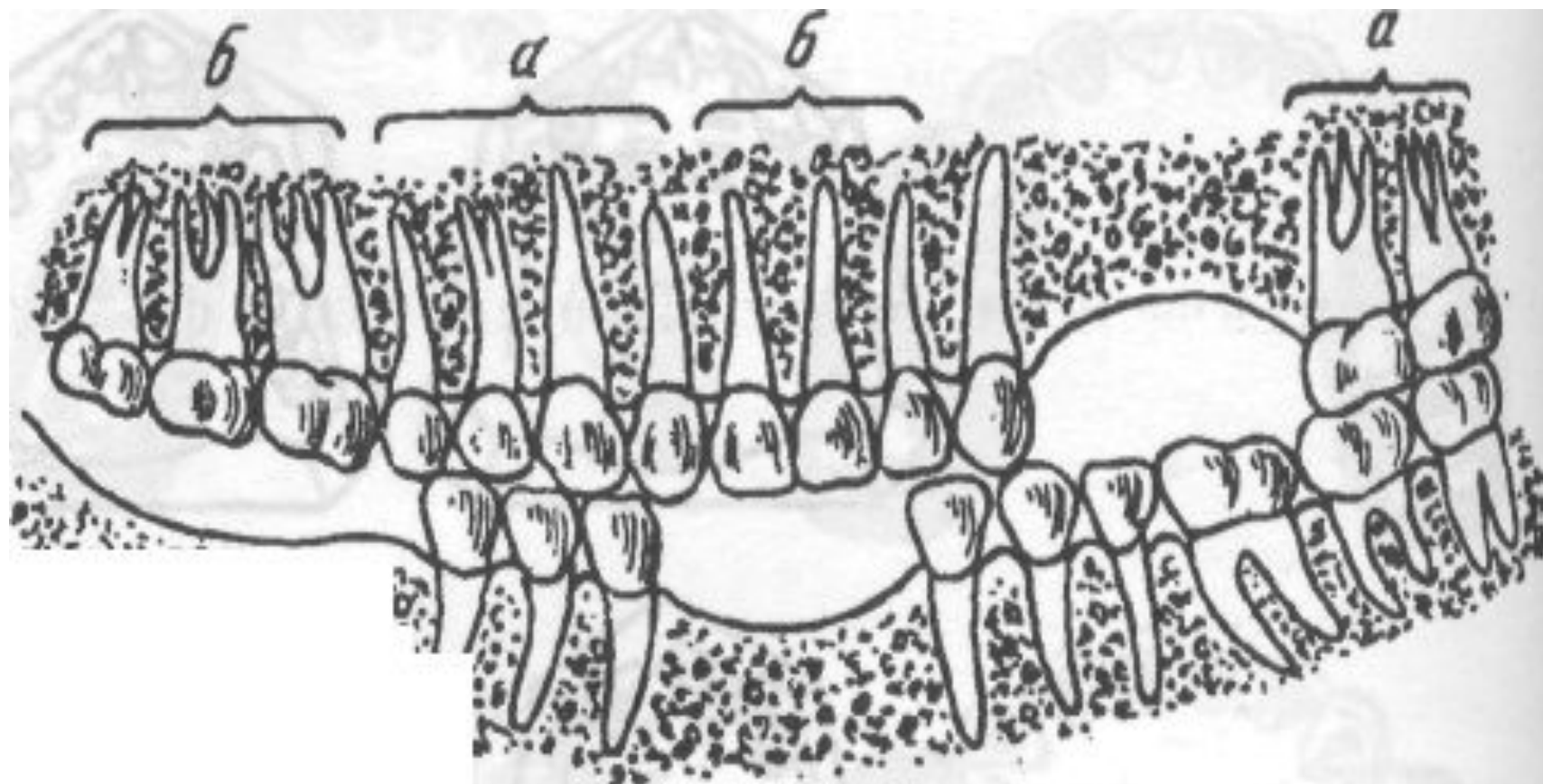
1. Ақаудың сыныбын анықтауда тістің жұлынбауы тиіс, өйткені алдыңғы қойылған сынып өзгермеуі керек.
2. Егер үшінші азу тіс жоқ болса ол жіктелуде ескерілмейді, өйткені ол алмастырылмайды.
3. Егер үшінші азу тіс жоқ болса ол жіктелуде ескерілмейді, өйткені ол алмастырылмайды
4. Егер екінші азу тіс жоқ болса, өйткені ол алмастырылмайды, сондықтанда ол жіктелуде ескерілмейді.

5. Ақаудың сыныбы жақтың тіссіз орналасқан орнына байланысты анықталады.
6. Қосымша ақаулар (негізгі сыныпқа жатпайды), қосымша сыныбы яғни сынып асты болып есептелінеді және олардың санымен есептелінеді. Қосымша ақаулардың мөлшерінің сынып асты саны оның мөлшерімен және санымен ғана анықталады.
7. IV сыныпта сынып асты (қосымша сыныбы) болмайды. Алдыңғы тістер аймағындағы ақаудың артындағы тіссіз бөлігі ақаудың сыныбын анықтайды.
8. Егер бір тіс қатарында әртүрлі орналасқан бірнеше ақау болған жағдайда ең кіші сыныпқа жатқызады

Тіс қатарының ақау салдарынан топқа бөлінуі

а — тістердің қызмет етуші тобы

б — тістердің қызмет етпейтін тобы

Шайнау тиімділігін анықтаудың статистикалық әдістері

Пародонт төзімділігін есептеп шығару үшін және әрбір тістің шайнаудағы ролін анықтау мақсатында шайнау тиімділігін тіркеудің статистикалық жүйесі деген атауға ие болған арнайы таблицалар ұсынылды, Бұл таблицаларда әрбір тістің шайнау процесіне қатысу дәрежесі пайызбен берілген тұрақты шамамен /константа/ белгіленген.

Көрсетілген таблицаны құрастыру барысында әрбір тістің ролі, олардың шайнау және кескіш беттерінің шамасымен, түбір санымен, жақ бұрышынан алыстатылған ара қашықтық бетінің шамасымен анықталынған.

- Н.И. Агапов бойынша тістердің шайнау коэффициенттері**

Тістер	1	2	3	4	5	6	7	8
Шайнау коэффициенті, %	2	1	3	4	4	6	5	-

- Н.И. Агапов барлық тіс аппаратының шайнау тиімділігін 100 пайыз деп, ал шайнау қабілетінің және пародонт төзімділігінің бірлігі ретінде - кіші күрек тістерді алды, онымен барлық тістерді салыстырды. Сонымен, таблицадағы әрбір тістің тұрақты шайнау коэффициенті бар. Н. И. Агапов таблицаға өзгеріс енгізді, қалдық тістер қатарының шайнау төзімділігін есептеу кезінде қарама-қарсы тістерді ескеру қажеттігін ұсынды.

- И.М. Оксман бойынша шайнау коэффициенттері**

Тістер	1	2	3	4	5	6	7	8	Барлығы
Жоғарғы жақ сүйек	2	1	2	3	3	6	5	3	25
Төменгі жақ сүйек	1	1	2	3	3	6	5	4	25

- Пародонттың шайнау қысымына төзімділігі пародонт зақымдануының дәрежесіне тәуелді болатындай жаңа статистикалық жүйені құрастыруда бірнеше талпыныстар жасалынды. Мысалы, И. М.Оксман олардың ұсынған тіс жүйесінің шайнау қабілетін тіркеу схемасының негізіне анатомиялық-физиологиялық принципті енгізді. Баға әр тіскө, оның ішінде ақыл тіске де беріледі.

- **Әдебиеттер:**
- 1.Бушан М.Г. Патологическая стираемость зубов и ее осложнения. Кишинев, 1979.
- 2. Копейкин В.Н. , Демнер Л.М. Зубопротезная техника. М., 1993. с. 197-209.
- 3. Щербаков.А.С.Гаврилов.Е.Н.Трезубов.В.Н.Жулев.Е.Н. Ортопедическая стоматология.М. Мед. 1998г. 395-411
- 4.Курляндский В.Ю «Ортопедическая стоматология», М. Медицина, 1977. с. 265-286.
- 5. Гаврилов Е.И., Щербаков А.С. «Ортопедическая стоматология», М., 1984. 304-309.
- 6. Хватова В.А., Курляндский В.Ю. К вопросу этиологии и патогенеза неврологических симптомов при снижении "высоты прикуса".
- 7. Каламкаров Х.А. "Ортопедическое лечение патологической стираемости твердых тканей зуба". М. 1984.
- 8. Кульманбетов И.А. Влияние света гелий-неонового лазера на течение пародонтита и сахарного диабета в эксперименте. Диссертация канд.мед.наук. Алматы 1983.
- 9. Гаврилов Е.Н. "Деформация зубных рядов" М. 1984 г.
- 10. Погодин И.М.,Пономарева В.А.Руководство для зубных техников. М.Мед.1994.
- 11. Копейкин В.Н «Ошибки в ортопедической стоматологии», М., Мед., 1986 .
- 12.Каламкаров Х.А., Матвеева А.И. Клинические аспекты методики избирательного пришлифовывания зубов при заболевании пародонта. Стоматология 1983 №6 стр. 67.
- 13. .Рузуддинов С.Р., Телебаева Г. Т. Логико-дидактические структуры в изучении ортопедической стоматологии Алматы, 1995 .
- 14. Копейкин В.Н. "Ортопедическая стоматология" М.Мед. 1998 г.
- 15. Криштаб С.И. «Ортопедическая стоматология» Киев. 1986. с. 198-202.
- 16. И.К. Луцкая Руководство по стоматологии. Ростов на Дону 2002. с.553.
- 17. Фантомный курс по ортопедической стоматологии. А.П.Коновалов., Н.В.Курякина., Н.Е. Митин

Бақылау сұрақтары (кері қатынас)

1. Кеннеди, Бетельман және Гаврилов Е.И тіс қатарының жіктелуі.
2. Тіс қатарының ақауларын орнына келтіретін жартылай алынатын пластиналық протездің түрлері.
3. Зертханалық дайындау кезеңдері.